

tivno ne dokaže" smatra da je "bez pravnog značaja žalbeni razlog tuženoga da nije u pitanju propust o poduzimanju zaštitnih mjera." Brodar se pojmovno može ekskulpirati ako dokaže da je uložio dužnu pažnju za primjenu propisanih mjera sigurnosti. Dakle dok sud načelno smatra da brodar ima pravo dokazati da nije za utuženu štetu kriv, dotle mu istovremeno priječi taj dokaz. Bilo bi logično da je sud dopustio brodaru dokaz i na temelju rezultata postupka ocijenio da li je propuštanje dužne pažnje za poduzimanje odgovarajućih sigurnosnih mjera pridonijelo tuženikovo povredi. Ne dopustiti brodaru da dokaže da je uložio dužnu pažnju u poduzimanju sigurnosnih mjera znači u stvari njegova činiti odgovornim za štetu koja iz navedenog uzroka bude prouzrokovana po načelu uzročnosti, dakle bez obzira na brodarovu krivnju pa i kada je u pitanju viša sila. Ovo stajalište sigurno ne proizlazi iz odredaba navedenog zakona.

B.J.

VRHOVNI PRIVREDNI SUD

Presuda br. SL-2905/71-3
od 6.X 1972.

Vijeće: Mihailo Djordjević, Novo Šćepanović, prof.dr
Vladislav Brajković, dr Jovan Slavnić, Radomir
Žugić

Povreda člana posade pomorskog broda - Ako je povreda nastala eksplozijom koja je prouzrokovana slabim stanjem broda, za koje je stanje brodar kriv, brodar odgovara za naknadu štete

Prema nespornom činjeničnom stanju tužitelj je bio zaposlen na m/č "Labud" koji je tuženi zakupio od vlasnika ugovorom od 15.VI 1967. na vrijeme od tri godine. Na dan 5.XII 1968. došlo je na tom brodu do eksplozije i požara kojom prilikom je tužitelj bio izbačen s broda u more, zadobio povrede i opekotine zbog kojih je duže vremena liječen, a poslije toga mu je rješenjem nadležnog Komunalnog zavoda za socijalno osiguranje priznato pravo na invalidsku mirovinu kao invalidu rada I kategorije.

Tražio je da sud obaveže tuženoga kao brodara da mu naknadi štetu zbog pretrpljene boli, straha, duševnih patnji i umanjene radne sposobnosti u ukupnom iznosu od 100.000 dinara, kao i razliku između invalidske mirovine i osobnog dohotka koji bi imao da je ostao na radnom mjestu

mašiniste na brodu, u iznosu mjesečne rente od 660 dinara.

Tuženi je osporio tužbeni zahtjev u osnovi i visini.

Pobijanom presudom obvezan je tuženi da plati tužitelju 22.500 dinara s 5% kamata od 15.XII 1970. do isplate, te mjesečnu rentu u iznosu od dinara 660 počev od 10.XII 1969, i to svakog mjeseca najkasnije do 10. u mjesecu. Istom presudom obvezan je tuženi da plati tužitelju na ime parničnih troškova 2.969 dinara. Prvostepeni sud je našao da je zahtjev tužiteljev u osnovi opravdan budući da je po odredbama člana 23, stav 1. Zakona o posadi brodova Jugoslavenske trgovačke mornarice ("Službeni list SFRJ", broj 8/65) za štetu nastalu uslijed tjelesne povrede člana posade broda odgovoran brodar ako je tjelesna povreda nastala njegovom krivicom ili krivicom osobe za koju brodar odgovara. Kako je pak prvostepeni sud smatrao da je do eksplozije na m/č "Labud" došlo krivicom zapovjednika broda, tj. osobe za koju tuženi kao brodar odgovara - to je došao do zaključka o postojanju odgovornosti tuženoga. Našao je međjutim da je i tužitelj pridonio nastajanju štete jer nije poduzeo potrebne mjere sigurnosti, pa je zaključio da postoji podijeljena odgovornost i to u jednakoj mjeri.

Odredjujući iznos tražene nematerijalne štete, prvostepeni sud je istu odmjerio u iznosu od 45.000 dinara, pa je tuženoga obvezao na plaćanje iznosa od 22.500 dinara, a u ostalom dijelu je taj zahtjev odbio. U pogledu plaćanja mjesečne rente od 660 dinara u cijelosti je uvažio tužbeni zahtjev.

Protiv te presude izjavile su žalbu obje parnične stranke, a tužitelj je podnio i dopunu žalbe.

Tužitelj se žalio protiv presude prvostepenog suda pobijajući istu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, i zbog pogrešne primjene materijalnog prava u dijelu kojim je odbijen sa svojim zahtjevom za naknadu zbog pojačanih napora kao i zbog toga što je prvostepeni sud utvrdio podijeljenu odgovornost. Predložio je da se presuda preinači i tužbenom zahtjevu u cijelosti udovolji, a podredno da se presuda u pobijanom dijelu ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje. Tražio je troškove drugostepenog postupka.

Tuženi je podnio žalbu protiv osudjujućeg dijela presude s prijedlogom da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje, ili da se presuda preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti odbije. Nije popisao troškove drugostepenog postupka.

Žalbe su osnovane.

Razmotrivši parnične spise i ocijenivši pravilnost prvostepene presude u opsegu žalbenih razloga, Vrhovni privredni sud je našao da se pobijana presuda osniva na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju.

Pozivom na odredbe člana 23, stav 1. Zakona o posadi brodova Jugoslavenske trgovačke mornarice prvostepeni sud je našao da je tjelesna povreda tužiteljeva nastala s jedne strane krivicom zapovjednika broda koga je tužitelj upozorio da se u mašinskom prostoru osjećaju jaka benzinska isparenja, pa ipak je dao nalog da brod krene, a s druge strane i krivicom samoga tužitelja koji je i sam, kao kvalificirani mašinista, trebao da poduzme potrebne mjere sigurnosti prije stavljanja motora u pogon. Usljed zasićenosti prostora, gdje se električni motor nalazio, benzinskim parama, on je pri dužnoj pažnji mogao predvidjeti nastalu posljedicu od paljenja motora. Smatrajući dalje da je krivica tužitelja i zapovjednika broda, kao osoba za koje brodar odgovara, podjednaka, prvostepeni sud je utvrdio podijeljenu odgovornost u jednakoj mjeri.

Medjutim odredbe stava 2, člana 23. citiranog Zakona predviđaju da se krivica brodarova pretpostavlja dok se protivno ne dokaže, ako je tjelesna povreda nastala, između ostalog, usljed eksplozije ili požara.

U konkretnom slučaju je nesporno da je nesreća u pitanju - tjelesna povreda tužitelja - nastala usljed požara izazvanog eksplozijom na brodu, te po stajalištu Vrhovnog privrednog suda tuženi bi se mogao ekskulpirati samo ako dokaže da je/eksploziju kriv oštećeni, u ovom slučaju tužitelj.

Po stajalištu Vrhovnog privrednog suda polaznu točku u cilju utvrđivanja odgovornosti brodara u ovom sporu predstavlja okolnost da li je m/č "Labud" bio po svojoj osnovnoj konstrukciji kao i po električnim instalacijama pogodan za prijevoz lako zapaljivih tekućih goriva.

Prema mišljenju vještaka brodovi koji služe prijevozu takvih goriva treba da imaju specifičnu konstrukciju. Motorni čamac "Labud" je prilikom uzimanja u zakup od strane tuženog bio donekle rekonstruiran ugradjivanjem dvaju tankova u tri pregrade, ali da nije odgovarao uvjetima i opremi broda za prijevoz lakih tekućih goriva. Ovi brodovi naime, prema suglasnom nalazu vještaka, moraju imati između strojarnice i tankova za gorivo potpuno prazan prostor, koji izolira strojarnicu; u pumpnom prostoru ne smiju postojati nikakve električne instalacije, a i inače na svim drugim mjestima električne instalacije treba da budu u potpunosti osigurane.

Usljed zauzetog pravnog stajališta, prvostepeni sud uopće se nije upuštao u utvrđivanje konstrukcione sposobnosti i podobnosti broda za prijevoz lako zapaljivih tekućih goriva što je bio dužan učiniti, jer je to odlučna okolnost za utvrđivanje odgovornosti tuženoga kao broдача koji nije smio koristiti za prijevoz tih goriva brod koji ne odgovara propisanim uvjetima. Koji su pak ti uvjeti, to je tuženi znao ili je morao znati kao specijalizirana privredna organizacija, jedna od najjačih u svojoj struci u zemlji.

U nastavku postupka prvostepeni sud treba da utvrdi, cijeneći nalaze i mišljenja vještaka u spomenutoj parnici, ili na drugi prikladan način, konstrukcionu sposobnost i podobnost m/č "Labud" za prevoženje lako zapaljivih tekućih goriva, te da ocijeni pažljivost tuženoga - specijalizirane radne organizacije - kao broдача, povodom stavljanja toga motornog čamca u svoju službu prijevoza takvih goriva. Nakon toga će prvostepeni sud odlučiti o odštetnoj odgovornosti tuženog kao broдача.

G.B.

Bilješka.- Ne slažemo se sa stajalištem gornje presude u dva pravca:

a) Sud je zauzeo stajalište da bi se broдар za štetu prouzrokovanu eksplozijom mogao ekskulpirati "samo ako dokaže da je za eksploziju kriv oštećeni, u ovom slučaju tužilac". To se shvaćanje protivi odredbi Zakona na koji se, s pravom, sud poziva. Broдар će se prema tome Zakonu osloboditi odgovornosti kada dokaže da za eksploziju nije kriv. On to može dokazati i kada ne dokaže da je sam oštećenik skrivio eksploziju. Tako npr. broдар ne mora biti kriv i kada je oštećenik eksploziju samo prouzrokovao, ili ako je ona nastala iz nekog drugog razloga iz kojeg proizlazi da on nije kriv. Npr. zbog više sile, slučaja itd. Isto tako može dokazati svoju nekrivnju dokazom da je upotrijebio dužnu pažnju u svrhu izbjegavanja eksplozije.

b) Bez obzira na stanje broda i njegove mane, oštećenik, naročito ako je član posade, mora u izvršavanju svojih dužnosti kao i u boravljenju na brodu, postupati dužnom pažnjom u svrhu da izbjegne vlastite povrede. Ako tako ne postupi sam je za svoju štetu kriv. Drugim riječima to znači da u slučaju vidljive mane broda član posade mora tako postupati da izbjegne štetu koju ta mana može prouzrokovati. Kada tako ne postupi sam je skrivio vlastitu povredu. Kod toga je, smatramo, potpuno irelevantno stanje broda. To znači da, i po načelima građanskog prava, broдар ne odgovara za štetu prouzrokovanu vidljivom manom broda ako se dokaže da se

ta šteta mogla izbjeći pažljivim postupanjem sa strane oštećenoga.

U konkretnom slučaju je karakteristična okolnost da se radilo o oštećeniku koji je vršio funkciju broskog motoriste. Prema svojim kvalifikacijama oštećenik je mogao i morao procijeniti stupanj opasnosti koncentracije benzijskih para u brodu na temelju mirisa. Kada je on smatrao potrebnim da o tome upozori zapovjednika, znači da je on uočio odnosnu manu broda i opasnost koja bi mogla biti pro-uzrokovana paljenjem motora i nije smio upaliti motor. Prema tome i on je sam skrivio vlastitu nesreću.

Iz navedenih razloga smatramo da je prvostepena presuda koju je ukinuo Vrhovni privredni sud daleko pravilnija od drugostepene presude.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.XIX-Sl-1242/72-2
od 31.X 1972.

Vijeće: Juraj Bolanča, dr Dušan Arneri, Zorka Perković

Prijevoz kamionom - Danguba kod istovara - Vrijeme početka prijevoza za računanje dangube kod istovara - Kad vozar dobije nalog da robu preveze odredjenog dana, on ima pravo započeti utovarivanje u 00,00 sati toga dana - Za početak toka vremena istovarivanja treba uzeti u obzir vrijeme kada je kamion mogao doći u mjesto odredišta računajući kod toga vrijeme potrebno za utovar, čas početka prijevoza, i vrijeme prijevoza - Primalac nije dužan započeti istovarivanje ako kamion stigne prije vremena

Tužitelj je špediter, a tuženik je vozar.

Predstavništvo tužene stranke u Osijeku izdalo je tužitelju putem telegrama nalog da 8.XII 1969. utovari u kamione 35.000 limenki pasterizirane višnje, s tim da se roba otpremi u Vukovar tuženiku.

Medjutim tužitelj je robu utovarao već 7.XII 1969. i prevezao u Vukovar. Dana 8.XII 1969. u 7,30 sati vozači tužiteljevi prijavili su se u poslovnim tuženikovim prostorijama da su robu dovezli i da je roba spremna za istovarivanje. Rečeno im je da se istovarivati ne može radi snijega koji je padao i koji bi oštetiо kartonsku ambalažu. Roba nije istovarena ni 8. ni 9.XII 1969, već tek 10.XII 1969. u 16 sati.